

FONTS PER A LA HISTÒRIA DE L'ACADÈMIA DE CIÈNCIES MÈDIQUES: LA DOCUMENTACIÓ MANUSCRITA *

Alvar MARTÍNEZ VIDAL**

José PARDO TOMÁS***

*Aquest treball s'ha elaborat en el marc del projecte de recerca "La cultura material de la ciència: recuperación y usos historiográficos", finançat pel Ministeri de Ciència i Tecnologia (BHA 2000-0434)

**Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, Universitat Autònoma de Barcelona

***Institució "Milà i Fontanals", Barcelona. Consell Superior d'Investigacions Científiques

1. LA HISTÒRIA (PER FER) D'UNA INSTITUCIÓ

Com és ben sabut, els orígens de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears es remunten a 1872, quan un grup reduït d'estudiants de medicina de Barcelona fundà una associació –no per casualitat anomenada *Sociedad Médica el Laboratorio*– fora del rígid marc universitari d'aleshores, per gaudir d'un espai més estimulants on poder practicar experiments de fisiologia amb animals i, així mateix, ampliar i discutir els seus coneixements sobre patologia i terapèutica d'acord amb el mètode experimental. Aquesta iniciativa comptava amb el suport d'algunes de les figures mèdiques més destacades, que quatre anys després van crear una altra associació, amb el nom de *Academia de Ciencias Médicas*. Tot seguit, el novembre de l'any 1878, ambdues entitats es van fusionar en l'*Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas*. Cent vint-i-cinc anys després d'aquella fita fundacional, la institució compta amb més de 19.000 socis i aglutina prop d'un centenar de societats pròpies i adherides i de filials territorials que s'estenen per Catalunya i les Illes Balears. Aquest indubtable dinamisme respon a la capacitat d'una institució que no ha deixat mai de ser privada, en el sentit de que no ha gaudit mai de l'oficialitat d'altres corporacions professionals, per evolucionar constantment, adaptant-se a cada moment històric, mantenint un lligam amb la societat civil que

l'envolta i oferint respostes vàlides als reptes que la medicina ha plantejat durant tots aquests anys.

Malgrat aquesta llarga trajectòria, l'Acadèmia no ha merescut tota l'atenció que seria d'esperar per part dels historiadors. S'han efectuat incursions parcials bé a temes molt específics¹ o bé a moments singulars de la història de la institució²; també s'han fet aportacions de gran interès en obres dedicades a personatges, esdeveniments o períodes concrets de la història de la medicina catalana³. Això no obstant, no tenim una interpretació satisfactòria de la seua pervivència. No hi ha a l'abast una obra de conjunt que ofereixi una visió sistemàtica dels diferents períodes que ha conegut la seua evolució. No hi ha cap tesi doctoral dedicada específicament a l'Acadèmia. Ni tan sols comptem amb una història de caire oficial. Certament, no han mancat les publicacions commemoratives, amb motiu del setanta-cinquè aniversari o del centenari⁴, però les mancances d'aquesta memòria institucional són força notables. Un bon exemple pot ser la pàgina

¹ Per exemple: RELLO I CONDOMINES, Jordi. Aportació dels 'Annals de Medicina' al progrés de la cardiologia a Catalunya (1878-1936). *Gimbernat*, 1985, 4, 249-257; i CORBELLÀ I CORBELLÀ, Jacint; DOMÈNECH I LLABERIA, Edelmira. Notes sobre l'agrupament escolar de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i el seu Butlletí (1929). *Gimbernat*, 1994, 21, 109-116.

² Sobre el moment fundacional, cal ressenyar els tres treballs que li ha dedicat Calbet i Camarasa: CALBET I CAMARASA, Josep M. Entorn dels orígens de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, *Gimbernat*, 1996, 26, 11-22; Les sessions científiques de la societat mèdica El Laboratori (1874-1877), *Gimbernat*, 1997, 26, 23-28; Els primers anys de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, *Gimbernat*, 1997, 28, 147-156. Aquest mateix autor ha dedicat un altre article al moment de la Guerra Civil: CALBET I CAMARASA, Josep M. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques durant la Guerra Civil, *Gimbernat*, 1997, 27, 193-204. Tots aquests treballs i alguna aportació original més, s'inclouen en la seua monografia: CALBET I CAMARASA, Josep M. *Notícia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears*, Barcelona, Seminari Pere Mata-Universitat de Barcelona, 2001.

³ CASASSAS, Oriol. *La medicina catalana del segle XX*, Barcelona, Edicions 62, 1970; REVENTÓS, Jacint; GARCIA, Anna; PIQUÉ, Carme. *Història de la medicina catalana sota el franquisme*, Barcelona, Editorial Hacer, 1990; SOLÉ I SABATÉ, Josep M.; CAÑELLAS, Celia; TORÁN, Rosa. *El Col·legi de Metges de Barcelona i la societat catalana del seu temps (1894-1994)*, Barcelona, Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, 1994; RAMIS, Joaquim (a cura de). *Els congressos de metges i biòlegs de llengua catalana: gairebé un segle*. Barcelona, Fundació Uriach 1838, 1996; CASASSAS, Oriol. *Josep Alsina i Bofill, l'exemple*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1996.

⁴ ACADEMIA DE CIENCIAS MÉDICAS, *Sesiones Científicas celebradas en su 75 aniversario (1878-1953)*, Barcelona, Academia de Ciencias Médicas, 1953; *L'Acadèmia i la Barcelona de fa cent anys*, Barcelona, Élite Gràfic, 1978. També va tenir un cert caire commemoratiu el número especial, en català, que la revista *Tribuna Mèdica* va dedicar a l'Acadèmia el mes de maig de 1976.

web de l'Acadèmia, que conté un esbós històric minúscul, a més d'algunes errades importants, com ara en la llista dels Presidents, on figura Bartomeu Robert com a president els anys 1938–1939, precisament enguany, quan es commemora el primer centenari de la mort d'aquest insigne personatge⁵.

No és fàcil fer aquesta història, tant per la complexitat de les preguntes que caldria contestar com per unes dificultats inherents a l'empresa historiogràfica que no es poden obviar. En primer lloc, exigiria qüestionar-se les raons que expliquen el manteniment d'una institució privada; sostinguda pel voluntarisme i les quotes dels seus socis durant un període tan llarg i tan farcit de canvis dins i fora de la medicina. En segon lloc, caldria preguntar-se per les especificitats d'una acadèmia de ciències mèdiques, així com per les relacions amb altres acadèmies científiques o mèdiques del seu medi. Per no parlar de la necessitat d'interpretar el cas concret de l'Acadèmia en comparació amb altres projectes i realitats d'arreu d'Europa⁶. Pel que fa a les dificultats historiogràfiques abans esmentades, assenyalem que s'ha perdut la major part de la documentació acadèmica i administrativa, no ens han arribat els instruments i materials dels seus laboratoris, no disposem d'un arxiu fotogràfic de la institució, no tenim a l'abast una *Bibliografia Medical* elaborada amb criteris actuals, no s'han conservat, llevat d'algun cas excepcional, els arxius de les societats i filials que integren l'Acadèmia⁷; i, per si fóra poc, la biblioteca de l'Acadèmia a hores d'ara està tancada i no se sap on i quan es podran tornar a consultar els seus fons bibliogràfics.

Aquestes dificultats estaven presents a l'hora de redactar la «Crònica de l'Acadèmia 1872–2002», la sèrie d'articles publicats a *L'Informatiu* de setembre de 2001 a juliol de 2002⁸. Malgrat el seu caràcter divulgatiu i de

⁵ Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, 9 de juliol de 2002:

[http://www.acmcb.es/pages/academ/lacadem/elspre_f.htm](http://www.acmcb.es/pages/academ/lacademi/elspre_f.htm).

⁶ Un bon exemple són els treballs de J. Enkinson sobre les corporacions mèdiques d'Escòcia: ENKINSON, Jacqueline. The Role of Medical Societies in the Rise of the Scottish Medical Profession 1730–1939. *Social History of Medicine*, 1991, 4, 253–275; *Scottish Medical Societies 1731–1939. Their History and Records*, Edimburg, Edinburgh University Press, 1993.

⁷ Una part de la documentació de la Societat Catalana de Cirurgia s'ha conservat en el fons Pere Gabarró de l'Arxiu Històric de l'Hospital de Sant Pau i de la Santa Creu, probablement perquè ell fou secretari de la societat abans de la Guerra Civil, i la va guardar entre els seus papers personals (comunicació oral de Jaume Masià). No és descartable que altres contingències similars permetin recuperar en el futur documentació d'altres societats.

⁸ MARTÍNEZ VIDAL, Àlvar; PASTOR CUBO, Inmaculada. Crònica de l'Acadèmia. *L'informatiu*, 2001, 2 (nº 12), 18. PASTOR CUBO, Inmaculada; MARTÍNEZ VIDAL, Àlvar. L'empenta fundacional (1872-1898): l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques.

mera “crònica”, aquest projecte perseguia dos objectius fonamentals. D’una banda, arrelar en tot moment la institució en el marc històric social, polític, científic i cultural, tant català com europeu que l’envoltava; i, d’altra banda, proposar una periodització basada tant en l’evolució interna de la institució com en la del seu context històric.

Amb aquesta comunicació, pretenem presentar la iniciativa de recuperació, catalogació i digitalització de la documentació manuscrita que ha perviscut al si de l’Acadèmia (especialment els llibres d’actes de la Junta de Govern que es conserven manuscrits a la seu actual de l’Acadèmia), amb l’objectiu de contribuir a posar els fonaments d’una futura història de la institució⁹.

2. L’ARXIU (INEXISTENT) DE L’ACADÈMIA

Una institució que ha estat senyera de la medicina catalana durant més d’un segle ha hagut de generar, indubtablement, una abundant documentació, tant científica com administrativa. Una part va passar a la impremta en forma d’articles, monografies i discursos, però la resta va romandre manuscrita. Les pèrdues d’aquesta documentació no impresa han estat molt grans per raons ben diverses (manca d’espai, trasllats, guerra, depuració franquista, etc.). Però també, potser, perquè la institució mai no ha disposat estatutàriament d’un arxiu històric que vetllés per la conservació del seu patrimoni documental¹⁰. Cal dir, però, que entre els materials conservats actualment a la seu de l’Acadèmia hi ha un cedulari amb el nom “Arxiu” que reuneix 360 fitxes mecanoscrites referides a documentació del període 1876–1937, la qual, segons hem tingut ocasió de comprovar es troba a l’arxiu administratiu de l’Acadèmia. Sembla que aquesta documentació no conserva l’ordenació original reflectida al cedulari, perquè en algun moment fou extreta de les capses originals i col·locada d’una altra manera. Aquest fons mereixeria una atenció especial, ja que, segons es dedueix de les fitxes, constitueix un mitjà molt valuós per a conèixer una part de la vida de la

L’informatiu, 2001, 2 (nº 13), 25-28; L’Acadèmia, expressió del catalanisme mèdic (1898-1923). *L’informatiu*, 2002, 3 (nº 14), 25-28; L’Acadèmia entre la dictadura i la II República (1923-1939): cap a una societat de societats. *L’informatiu*, 2002, 3 (nº 15), 25-28; L’Acadèmia sota el franquisme (1939-1975): desfeta i redreçament, *L’informatiu*, 2002, 3 (nº 16), 25-28.

⁹ Agraïm al president de l’Acadèmia, Joaquim Ramis, l’amabilitat amb la qual ens ha facilitat en tot moment l’accés a aquesta documentació.

¹⁰ En l’assemblea general de l’Acadèmia celebrada el dia 12 de juny de 2001, un de nosaltres va defensar públicament la creació d’un arxiu històric de la institució i va demanar que en la propera modificació dels estatuts, s’hi introduís una referència explícita.

institució, més rica i variada que allò que reflecteixen les actes de les reunions o les publicacions impreses.

Lluny de la nostra intenció reduir la importància que la constant activitat publicista de l'Acadèmia i del seu entorn posseeix a l'hora de subministrar als historiadors un imprescindible arsenal de fonts impreses, moltes de les quals ajuden a cobrir parcialment les pèrdues de la documentació administrativa, econòmica, institucional i, sobretot, científica de la institució. Nosaltres volem centrar-nos ara en el problema de la documentació manuscrita, perquè la seua singularitat i fragilitat fa urgent una intervenció per tal d'assegurar-ne, mitjançant la reproducció amb els recursos tècnics actuals, la preservació i d'evitar que qualsevol accident fatal suposés la seua pèrdua definitiva.

En l'actualitat, es conserva al despatx de presidència una col·lecció de llibres manuscrits que podríem considerar l'arxiu històric de l'Acadèmia i que s'han d'agrupar en sis sèries de molt diversa índole i amplitud cronològica. Tractem d'oferir-ne a continuació una relació sumària.

A. Actes i altres documents dels primers anys (1872-1892). Són set llibres que podríem descriure succintament de la següent manera:

1- *Actes 1874-1877*: en realitat s'inicia el 15 de gener de 1872 amb una "Breve reseña histórica de la sociedad"; seguida d'un "Libro de actas y copia de toda clase de documentos de la sociedad médica el Laboratorio"; "Lista general de socios en Enero 1875"; "Copia del primer reglamento aprobado pero no impreso y que siguió hasta que se aprobó el definitivo"; i les actes de les sessions, des del 20 de juny de 1874 fins al 25 de novembre de 1877.

2- *Actes 1876*: comença amb la de la "Junta General ordinaria" de la *Academia de Ciencias Médicas* celebrada el 10 de gener de 1876.

3- *Llibre de Secretaria*: es tracta d'un llibre de 67 fulls que podríem datar a partir de les darreries de l'any 1878, quan sorgeix l'*Academia y Laboratorio* com una sola institució. Presenta aquesta estructura interna: "Lista general de Académicos", amb els "Socios numerarios fundadores", els "Socios correspondientes" i els agregats; i "Secciones. Comisiones permanentes", que s'estructuraven així: una "Sección de Medicina", amb la "Comisión de Fisiología" i la "Comisión de Higiene"; una "Sección de Farmacia", amb la "Comisión de farmacología natural" i la "Comisión de farmacología química"; i una "Sección de Ciencias", amb la "Comisión de Ciencias

físico-químicas”, la “Comisión de Ciencias naturales” i la “Comisión Veterinaria”; el llibre conclou amb un “Registro de títulos”.

4- *Actes 1877-1880*: conté les actes de les sessions ordinàries celebrades des de l'any 1877 fins al novembre de 1880.

5- *Actes 1881-1888*: són les actes de la junta de govern des del 15 de gener de 1881 fins al 16 de maig de 1888.

6- *Actes 1889*: conté només les actes de les sessions corresponents als dies 20 de febrer i 13 de març.

7- *Actes 1891*: conté les actes dels mesos d'abril, maig i juny.

B. Actes de les Junes de Govern (1893-1980). Constitueixen el gruix de la documentació conservada. Són dotze llibres dividits de la següent manera:

1- Des del 12 de desembre de 1893 fins al 23 de gener de 1917.

2- Des del 13 de febrer de 1917 fins a l'11 de gener de 1932.

3- Des del 21 de gener de 1932 fins al 17 d'abril de 1936.

4- Des del 8 de maig 1936 fins l'1 de juny de 1943.

5- Des del 16 d'abril de 1937 fins al 4 de març de 1945.

6- Des del 12 de juliol de 1945 fins al 14 de novembre de 1950.

7- Des del 12 de juliol de 1953 fins al 9 de febrer de 1962.

8- Des del 19 de febrer de 1962 fins al 6 de novembre de 1968.

9- Des del 19 de desembre de 1968 fins al 27 d'abril de 1972.

10- Des del 17 de maig de 1972 fins al 2 d'abril de 1975.

11- Des del 7 de maig de 1975 fins al 14 de desembre de 1977.

12- Des l'11 de gener de 1978 fins al 14 de febrer de 1980.

C. Actes de les “Sessions privades” (1883-1938). Són 6 llibres dividits de la següent manera:

1- Des de l'any 1883 fins al 1885.

2- Des de l'any 1886 fins al 1901.

3- Des del 6 de desembre de 1893 fins al 9 d'octubre de 1901.

4- Des del 19 de novembre de 1894 fins al 9 de novembre de 1916.

5- Des del 31 de març de 1915 fins al 18 de març de 1931.

6- Des del 8 d'abril de 1931 fins al 14 de novembre de 1938.

D. Comptabilitat (1896-1946). Sèrie de 8 llibres de caixa, que cobreixen el període assenyalat, a més d'una carpeta titulada “Documents i pressupostos, 1933-1938”.

E. Llistes de socis (1940-1951). Són dos llibres que cobreixen el període 1940-1944 i dues llibretes referides als anys 1950-1951.

F. Biblioteca (1905–1992). Dos quaderns que contenen els dos primers catàlegs i dues carpetes amb els moviments anuals de la biblioteca entre 1935 i 1992.

A més a més de la documentació pròpia de la institució que hem agrupat en aquestes sèries, cal esmentar un altre llibre manuscrit de singular interès que es conserva actualment al despatx de presidència. Es tracta del llibre d'*Actes de l'Associació de metges i biòlegs de la llengua catalana* (1915–1937), donació de Manuel Criado Antona, efectuada el 16 de juny de 1975. Tot i que l'Associació fou sempre independent de l'Acadèmia, aquesta va ser, com és ben sabut, motor i caixa de ressonància d'aquella; sembla, doncs, encertat que aquest valuós manuscrit s'hagi integrat finalment en el fons de l'Acadèmia.

3. UN PATRIMONI DOCUMENTAL (IM)POSSIBLE DE SALVAR: EL PROJECTE DE DIGITALITZACIÓ, TRANSCRIPCIÓ I CATALOGACIÓ DEL FONS MANUSCRIT.

La simple enumeració dels documents feta en l'apartat anterior ens permet extraure algunes conclusions operatives. En primer lloc, podem afirmar la seua vàlua indiscutible, ja que constitueixen un conjunt documental relativament homogeni per a un període cronològic dilatat que comprèn tota la trajectòria històrica de la institució, des dels seus orígens. El fet de que s'hagi conservat durant tants anys és un motiu de satisfacció.

En segon lloc, resulta indiscutible que es tracta d'una documentació absolutament única i poc explorada, la pèrdua de la qual seria irreparable. Sembla una obvietat però cal repetir que en parlar de patrimoni científic no sols ens referim als edificis, instruments, objectes, etc., ni tampoc no estem parlant únicament de llibres o revistes. La documentació manuscrita és també patrimoni científic i, a més a més, un patrimoni molt singular, perquè el suport material és extremadament fràgil i, en la major part de les ocasions, com la present, no hi ha cap còpia. Per tant, qualsevol intervenció que garanteixi la reproducció i conservació d'aquests béns patrimonials, hauria de ser benvinguda.

Però, en tercer lloc, s'ha d'assenyalar que la situació actual del patrimoni documental de l'Acadèmia és molt preocupant. Per una banda, és preocupant que una institució més que centenària, de la qual han format part voluntàriament milers i milers de professionals de les ciències mèdiques,

que ha protagonitzat processos tan importants com la consolidació de la medicina experimental, el naixement del catalanisme mèdic i el sorgiment de les especialitats, i que ha contribuït d'una manera fonamental a vertebrar la medicina catalana, no conservi més que un fons documental tan limitat. Hi ha raons per pensar que s'ha complert el vaticini que algú va fer que ens trobaríem amb la paradoxa que el segle XX —el segle que ha utilitzat més paper— passaria a la història per haver conservat un dels patrimonis historicomèdics més pobres, dispersos i que han sofert més estralls. Per altra banda, és preocupant que, davant de la desaparició física de la biblioteca i la imminència d'un canvi de seu de la institució, no hi hagi un arxiu històric — amb dipòsit, personal adient, reglamentació i recursos— que se'n faci càrrec.

Aquesta lamentable situació no és, ni molt menys, excepcional. La contemporaneïtat d'una documentació com la descrita en l'apartat anterior és un entrebanc afegit a l'hora de garantir la seua preservació, perquè no hi ha consciència del problema i no s'estan donant respostes efectives a les poques denúncies que s'han formulat. El desembre de 1988, la *Sociedad Española de Historia de la Medicina* organitzà un simposi dedicat a "La defensa del patrimonio histórico-médico español"; la primera de les conclusions relatives a la documentació contemporània volia "constatar las gravísimas pérdidas sufridas por el patrimonio documental histórico-médico contemporáneo, tanto en la Administración pública como en otras corporaciones (Colegios profesionales, etc.)"¹¹.

Han passat gairebé quinze anys i la situació no ha canviat, la qual cosa es tradueix en un creixent augment de les pèrdues de fons documentals i un deteriorament del patrimoni. Ni les administracions públiques, ni les corporacions professionals, ni les institucions científiques o assistencials, ni tan sols, moltes vegades, els propis protagonistes de l'activitat científica i mèdica han pres consciència de les dimensions del problema i, en conseqüència, les iniciatives corresponents per a posar-li fre no han trobat el suport necessari. Pensem, per posar un exemple, en el fracàs de la iniciativa del Ministeri de Cultura espanyol, escomesa el 1985 amb el projecte "Guía de fuentes para el estudio de las enfermedades infecciosas", que pretenia "realizar la tarea prioritaria de contribuir al rescate y preservación del patrimonio documental científico de España y América Latina"¹².

¹¹ OLAGÜE DE ROS, Guillermo *et al.* *La defensa del patrimonio histórico-médico español*, Granada, Universidad de Granada, 1989, p. 114.

¹² SIERRA, Carmen. El programa "Guía de fuentes para el estudio de las enfermedades infecciosas". In: Guillermo Olagüe de Ros *et al.* (ed.), *La defensa del patrimonio histórico-*

En el nostre entorn europeu, no manquen iniciatives encaminades a la recuperació i preservació del patrimoni mèdic contemporani, tant pel que fa a la documentació purament científica (quaderns de laboratori, manuscrits, agendes i diaris de recerca, cartes, etc.) com la documentació assistencial (històries clíniques, registres epidemiològics, campanyes sanitàries, etc.), la de caire personal i, sobretot, administratiu i institucional (actes de reunions, llibres de comptes, registres de membres o socis, sol·licituds d'ingrés, correspondència, etc.).

Una entitat que pot servir de model és el *Contemporary Medical Archives Center* de Londres. Creat pel Wellcome Institute for the History of Medicine l'any 1979, el centre va néixer amb la voluntat de recollir i catalogar els documents i els registres dels metges britànics del segle XX, incloent-hi tots els aspectes de la medicina moderna, des de la recerca fins a la pràctica clínica, així com la salut pública i les medicines no oficials. Òbviament, aquest objectiu es revelà des de bon començament impossible, atesa la immensitat de la massa documental; però els responsables del centre varen ser capaços de reorientar el projecte cap a l'enregistrament electrònic de fons propis i aliens i la tasca de consultoria. En aquesta línia el centre juga un paper molt important donant a conèixer els fons ubicats en altres institucions i aconsellant sobre el seu tractament i emplaçament. A més a més, actua de centre consultor, amb el *National Register Office*, de tota la documentació relativa a institucions assistencials i sanitàries de Gran Bretanya¹³.

A Catalunya, recentment, s'ha posat en marxa un Servei de Recuperació i Informació d'Arxius de Ciència (SAC), patrocinat per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i finançat per l'Institut d'Estudis Catalans, on també participa la Universitat Autònoma de Barcelona a través del Centre d'Estudis d'Història de les Ciències, que treballa en la localització i conservació dels arxius personals i institucionals dels científics catalans, i

médico español, Granada, Universidad de Granada, 1989, pp. 91–100. Pot veure's també la transcripció de la "Discusión: Patrimonio documental histórico-médico contemporáneo", moderada per Rosa Ballester, on s'analitzà, entre altres aspectes, la situació catalana: *ibidem*, pp. 101–111.

¹³ MARTÍNEZ VIDAL, Àlvar. El patrimoni mèdic contemporani: una causa perduda? The Contemporary Medical Archives Centre, de Londres. *Biblioteca Informacions. Publicació del Servei de Biblioteques de la UAB*, 1998, nº 19, pp. 12-13.

exerceix també una tasca de consultoria a l'hora de decidir la destinació final d'aquesta documentació¹⁴.

Són aquestes reflexions i aquests exemples els que ens han convençut de la conveniència de tirar endavant un projecte com el que ara presentem, la finalitat del qual és contribuir a la preservació mitjançant la digitalització, transcripció i catalogació de tot el fons manuscrit que actualment es conserva a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i de Balears, tot i que –com veurem– no es descarta la possibilitat de tractar igualment les sèries més importants de publicacions impreses produïdes per l'Acadèmia o pel seu entorn més immediat.

El desenvolupament del nostre projecte preveu tres fases.

–La primera ha d'abordar la digitalització, transcripció i catalogació de la documentació ressenyada a l'apartat segon d'aquesta comunicació:

1. Tots els llibres d'actes de:

- juntes de govern
- sessions privades
- sessions científiques
- sessions inaugurals
- reunions de l'Associació de metges i biòlegs de llengua catalana.

2. Els llibres de secretaria i de comptes.

3. La documentació sobre la biblioteca.

4. Els documents descrits a les fitxes del cedulari "Arxiu".

–La segona fase hauria de contemplar el tractament de la documentació manuscrita que es pugui localitzar referida a les societats i filials.

–La tercera fase podria plantejar-se la digitalització de les publicacions impreses pròpies de l'Acadèmia:

1. Actes públiques de les sessions inaugurals, des del 25 de març de 1877 fins al 30 de novembre de 1910.

¹⁴ ROQUÉ, Xavier. Scientific archives in Catalonia: New 'Servei d'Arxius de Ciència'. *CASE Newsletter*, 1999, n° 4, <http://www.bath.ac.uk/ncuacs/case/casen14.htm>; ROQUÉ, Xavier. La memòria de la ciència contemporània: el Servei d'Arxius de Ciència. In: José Ramón Bertomeu; Antonio García Belmar (eds.), *Obrint les caixes negres: els instruments científics de la Universitat de València*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2002, [en premsa]. Agraïm a Xavier Roqué la possibilitat de consultar el text mecanoscrit.

2. Actes de les sessions científiques del curs 1886-1887 i des del curs 1890-91 fins al 1905-1906.
3. *Anales de la Academia y Laboratorio de Ciencias Médicas de Cataluña*. 1878-1880.
4. *Annals de Medicina* (1907-1938)
5. *Anales de Medicina* (1955-1975)
6. *Annals de Medicina* (1976-1985)
7. Literatura "gris": butlletins, opuscles, cartilles, reglaments, programes, etc.

